

Adrienne Rich

Hagymapucolás

*Mintha lenne bánatom,
mi e könnyeknek megfelel!*

*Nem feszíti sírás mellkasom.
Kőszívű vagyok, mint Peer Gynt,
pengém dolgozik, nem vagyok hős,
épp csak szakács.*

*Munka volt a sírás, egykor
volt rá jó okom.
Utamon úgy éreztem, fejemen nyílt
sebek szemem vágata
bizonyára ezért bámulnak meg a postán.
Egy kutya, egy macska tekintete elmémbe égett –
ami ezenkívül megmaradt,
szmogként ülte meg tudómet.*

Réges-régi könnyek gyűlnek a tálban.

Novella

*Ketten veszekednek a szobában.
Az egyik feláll, elmegy sétálni.
(Ez a férfi.)
A másik átmegy a szomszéd helyiségbe,
és mosogatni kezd, eltör egy tányért.
(Ez a nő.)
Besötétedik.
A gyerekek civakodnak a tetőtérben.
A nőnek nincs már vér a szívében.
A férfi sötét házhoz tér vissza.
Lámpa csak a tetőtérben ég.
Nincs nála a kulcsa.
Saját ajtajánál csönget,
zokogást hall a lépcső felől.*

*Felkapcsolódnak a lámpák a házban.
Becsukja maga után az ajtót.
Kint, mint az elmék, külön-külön
kigyúlnak a csillagok.*

Adrienne Rich (1929–2012) amerikai költő, esszéíró. A huszadik század második felének egyik legnagyobb hatású költőjeként tartják számon, aki költészetével hangot adott az elnyomott nőknek és a leszbikusoknak. Első kötetét 1951-ben W. H. Auden jelentette meg a Yale Series of Younger Poets sorozatban, ami alighanem a létező egyik legnagyobb megtiszteltetés és a lehető legrangosabb indulás egy pályakezdő számára (Rich kortársai közül ekkoriban John Ashbery, W. S. Merwin és James Wright kapták még meg ezt a kitüntetést). A hatvanas években ő is azok között a művészek között volt, akik elleneztek a vietnami háborút, férjével, Alfred Haskell Conraddal lakásukon háborúellenes gyűléseket és a Black Panther mozgalmat támogató gyűjtéseket szerveztek, ám ez idő alatt el is hidegültek egymástól, 1970 derekán Rich elköltözött otthonról, nemsokára Conrad pedig öngyilkos lett. Rich 1976-ban jött össze a jamaikai születésű Michelle Cliff-fel, akivel haláláig együtt élt. A nyolcvanas évektől a nőiség és a leszbikusság mellett saját zsidó származása is a korábbinál hangsúlyosabb témájává válik, elsősorban az esszéiben. Emlékezetes tette volt, amikor 1997-ben visszautasította a legnagyobb állami művészeti kitüntetést, a National Medal of Arts-ot, mivel ezzel akart tüntetni a Clinton-kormány cinikus kultúrpolitikája ellen. A kétezres években az iraki háborút ellenzők között is felemelte hangját. Legfontosabb kötteiként talán az 1973-as *Diving into the Wreck* (*Lemerülni a roncsba*), a '76-os *Twenty-one Love Poems* (*Huszonegy szerelmes vers*) és a '78-as *The Dream of a Common Language* (*Álom egy közös nyelvről*) említhetők. Híres verse a Marie Curie-ről írott *Power* (*Erő*), amely Fenyvesi Orsolya fordításában magyarul is olvasható.

Mohácsi Balázs fordításai